

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«СИНЕРГЕТИКА
У ФІЛОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ»**

21 травня 2021 року

Запоріжжя – 2021

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Запорізького національного університету (протокол № 11 від 23 червня 2021 року)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

ФРОЛОВ М. О. – голова оргкомітету, д. істор. н., професор, ректор Запорізького національного університету

МОРОШКІНА Г. Ф. – заступник голови оргкомітету, к. філол. н., доцент, декан факультету іноземної філології Запорізького національного університету

ЄНІКЄЄВА С. М. – заступник голови оргкомітету, д. філол. н., професор, завідувач кафедри англійської філології Запорізького національного університету

ДОМБРОВАН Т. І. – д. філол. н., професор, завідувач кафедри англійської філології та перекладу Українсько-німецького інституту Одеського національного політехнічного університету

ПІХТОВНИКОВА Л. С. – д. філол. н., професор, професор кафедри прикладної лінгвістики Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», професор кафедри німецької філології та перекладу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ЗАЦНИЙ Ю. А. – д. філол. н., професор, професор кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови Запорізького національного університету

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю. М. – к. філол. наук, ст. викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування, заст. декана з наукової роботи факультету іноземної філології Запорізького національного університету

ЗАЛУЖНА М. В. – к. філол. н., доцент кафедри англійської філології Запорізького національного університету

До збірника увійшли тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Синергетика у філологічних дослідженнях», що проходила 21 травня 2021 року в Запорізькому національному університеті. Конференція має на меті сприяти розвитку синергетичної парадигми в сучасній лінгвістичній науці.

Адресовано науковим працівникам, викладачам, аспірантам, студентам філологічних спеціальностей.

Відповідальність за достовірність фактичних даних, коректність цитувань, науковий рівень та мовно-стилістичне оформлення матеріалів несуть автори публікацій.

Тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Синергетика у філологічних дослідженнях» : Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 91 с.

ЗМІСТ

АНІКАНОВА Л. О. Мовленнєва поведінка прем'єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона: норма і девіації	5
БИСТРОВ Я. В. Синергетичні параметри концептуальної метафори	7
БОЛІБОК Н.О., ЧЕБОТАРЬОВА А.О. Функціонування невербальних компонентів комунікації: лінгвосинергетичний аспект	11
БРОДСЬКА Л. В. Самоорганізація синонімічного ряду (на матеріалі англійської мови)	14
ВЕРЕМЧУК Е. О. Автопоезис англійськомовної лінгвоетичної картини світу.....	16
ГАЛУЦЬКИХ І. А. Фрактальна природа семіотики художньої тілесності як текстової категорії	18
ДЕРЕВ'ЯНКО Ю. М. Звертання як елемент фрейму-сценарію етикетної ситуації «вітання»	20
ДОМБРОВАН Т. І. Структура слова в історичній ретроспективі: лінгвосинергетичний аспект	23
ДОРОФЄЄВА М. С. Синергетика перекладу і постредагування: перекладацький експеримент	28
ЄНІКЄЄВ Д. С. Інваріантна складова та девіації у текстах інавгураційних промов президентів США	34
ЄНІКЄЄВА С. М. Розвиток мовної особистості як синергетичний процес	39
ЗАЛУЖНА М. В. Інтернет-мем як синергетичний феномен	43
КЛИМЕНКО О. Л. Синергетичні принципи формування інновацій	46
KOZLOVA T. O., POLYEZHAYEV Yu. G., SHYMIANOVA M. V. Space-time conceptual synergy in Australian and New Zealand English phraseology	48
КУЩ Е. О. Когнітивна лінгвосинергетика як новий етап вивчення мови та мислення	50
МАМАЙ Ю. Ю. Особливості самоорганізації англійськомовного концепту TRAUMA	52
НІКОЛАЄНКО В. О., ПОЛТАРАН О. О. Синергетичний аналіз явищ сучасного медіа-дискурсу на стику жанрів ...	54
ОВСЯНКО О. Л. Лінгвосинергетична модель еволюції англомовних прислів'їв	57

ПЛЬГУЙ Н. М.	
Стилістичні характеристики дискурсу сучасної англомовної притчі із синергетичного ракурсу	60
ПІХТОВНИКОВА Л. С.	
Універсальність законів самоорганізації та специфіка їх реалізації у різних типах дискурсу	63
СЕМЕНЕЦЬ О. О.	
<i>ПАНДЕМІЯ – СИНДЕМІЯ – ИНФОДЕМІЯ</i> (взаємозалежність понять та феноменів)	70
СТЕПАНОВ В. В.	
Принцип самоподібної еволюції концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі американського англомовного дискурсу)	73
СТОВБУР О. В.	
Генезис релігійної християнської лексики в англійській та українській мовах в аспекті синергетичного підходу	76
ФЕЛОНЕНКО М. С.	
Синергетичні аспекти у дослідженні новоутворень на позначення явищ пов'язаних із світовою пандемією COVID-19	79
ЧЕРНИК М. В.	
Синергія мови та мистецтва	82
ШЕВЧЕНКО О. І.	
Телеологічна рефлексема у семантичній структурі слова	85
ШЕВЧУК О. В.	
Вплив когерентних процесів на розвиток мови	89

Horton R. Offline : COVID-19 is not a Pandemic. *The Lancet*. 396. September 2020. P. 874. Doi: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)32000-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)32000-6)

Kenyon Ch. Syndemic Responses to COVID-19 Should Include an Ecological Dimension. *The Lancet*. 396 (10264). October 2020. P. 1730–1731. Doi: 10.1016/S0140-6736(20)32219-4

Munich Security Conference. 15 February 2020. – Access mode: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/munich-security-conference>

Novel Coronavirus (2019-nCoV) Situation Report – 13. Data as reported by 2 February 2020. – Access mode: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200202-sitrep-13-ncov-v3.pdf?sfvrsn=195f4010_6

Singer M. *AIDS and the Health Crisis of the US Urban Poor: The Perspective of Critical Medical Anthropology. Social Science and Medicine*. 1994. 39 (7). P. 931-948. Doi:10.1016/0277-9536(94)90205-4.

Singer M. *Introduction to Syndemics: A Critical Systems Approach to Public and Community Health*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2009. 304 p.

Singer M. *Pathogen-Pathogen Interaction: A Syndemic Model of Complex Biosocial Processes in Disease. Virulence*. 2010. 1 (1). P. 10–18. Doi: 10.4161/viru.1.1.9933

Singer M. Ch. A Dose of Drugs, a Touch of Violence, A Case of AIDS: Conceptualizing the SAVA Syndemic. *Free Inquiry in Creative Sociology*. 1996. 24 (2). P. 99–110.

СТЕПАНОВ В. В.

(Запорізький національний університет)

ПРИНЦИП САМОПОДІБНОЇ ЕВОЛЮЦІЇ КОНЦЕПТУ *ПОЛІТИКА* (НА МАТЕРІАЛІ АМЕРИКАНСЬКОГО АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ)

Людина сприймає події світу, що ментально опрацьовується і вербально поширюється у спільноті. Кореляція між накопиченими в свідомості даними (концепт) та одиницями, що їх іменують, говорить про зв'язок між концептом та лексичним значенням його імен. Отже, концептуальна структура (свідомість) ідентична лексичній структурі (мова), що говорить про можливість вивчення механізмів мислення на ґрунті лінгвістичних ресурсів.

Ідентичність концепту та лексичного значення його імені засвідчує, що перший може виводитися методиками дослідження семантичної структури слів (компонентний аналіз словникових дефініцій, визначення логічних предикатів у дискурсивних контекстах, асоціативний експеримент) [Жаботинская 2013, с. 49]. Отримані семи прирівнюються до доменів як когнітивних ознак концепту і зображуються матрицею або мережею.

Згенерована за семантичним аналізом концептуальна структура підлягає когнітивному моделюванню – ранжуванню змісту концепту в свідомості за когнітивними операціями (специфікація, фокусування, промінантність, перспективізація тощо) [Жаботинская 2013, с. 61]. Так, із однієї концептуальної моделі може утворитися кілька когнітивних – польова, модусна, шарова (як сукупний досвід осмислення концепту свідомістю мовної спільноти).

Польова модель концепту групує когнітивні ознаки у формі польових зон (ядра, ближньої, дальньої і крайньої периферії) [Попова, Стернин 2007, с. 104-115, 210-217]. Ядро подає найбільш актуальні ознаки в осмисленні концепту, крайня периферія – найменш релевантні.

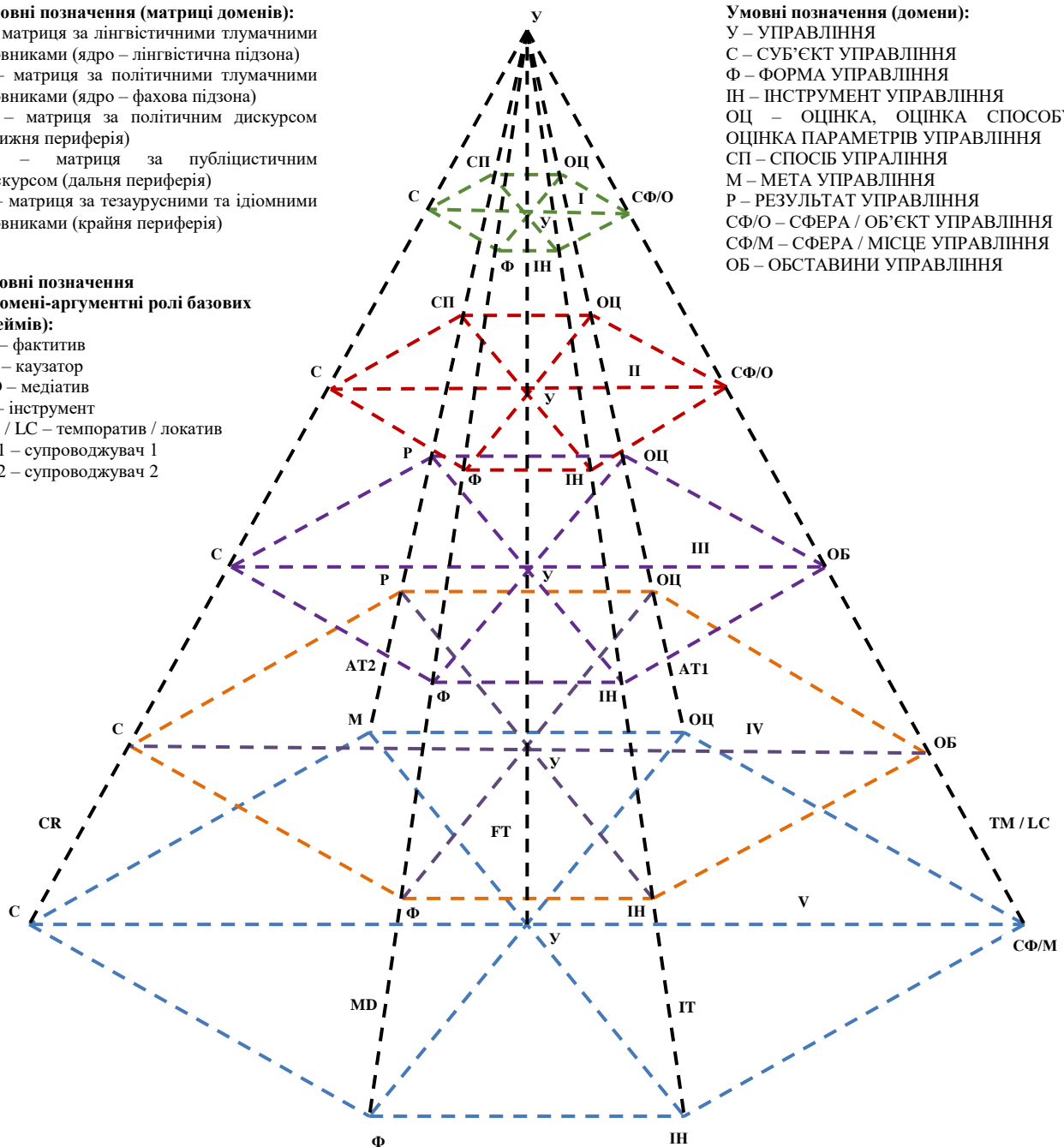
Водночас, дослідники вважають словники інструментом реконструкції ядра концепту, дискурс – засобом висвітлення периферії [Маслова 2004, с. 45-46]. Цим керуємося й ми, вивчаючи механізми самоподібної еволюції концепту ПОЛІТИКА в американській свідомості. За компонентним аналізом дефініцій слова *politics* зі словників встановимо ядро, за логічними предикатами у дискурсивних контекстах – зони периферії в концепті. Результати аналізу подамо як матриці доменів, порівняємо їх на спорідненість, зобразимо геометрично їхню польову стратифікацію і встановимо принцип самоподібної еволюції концепту ПОЛІТИКА в американській свідомості.

Результати студій [Степанов 2020] візуалізуються у формі польової синергетичної моделі концепту ПОЛІТИКА, зазначеної на рисунку 1.

Умовні позначення (матриці доменів):
 I – матриця за лінгвістичними тлумачними словниками (ядро – лінгвістична підзона)
 II – матриця за політичними тлумачними словниками (ядро – фахова підзона)
 III – матриця за політичним дискурсом (ближня периферія)
 IV – матриця за публіцистичним дискурсом (дальня периферія)
 V – матриця за тезаурусними та ідіомними словниками (крайня периферія)

Умовні позначення (промені-аргументні ролі базових фреймів):
 FT – фактивив
 CR – каузатив
 MD – медіатив
 IT – інструмент
 TM / LC – темпоратив / локатив
 AT1 – супроводжувач 1
 AT2 – супроводжувач 2

Умовні позначення (домени):
 У – УПРАВЛІННЯ
 С – СУБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ
 Ф – ФОРМА УПРАВЛІННЯ
 ІН – ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ
 ОЦ – ОЦІНКА, ОЦІНКА СПОСОБУ, ОЦІНКА ПАРАМЕТРІВ УПРАВЛІННЯ
 СП – СПОСІБ УПРАВЛІННЯ
 М – МЕТА УПРАВЛІННЯ
 Р – РЕЗУЛЬТАТ УПРАВЛІННЯ
 СФ/О – СФЕРА / ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ
 СФ/М – СФЕРА / МІСЦЕ УПРАВЛІННЯ
 ОБ – ОБСТАВИНИ УПРАВЛІННЯ

Рис. 1. Польова синергетична модель концепту ПОЛІТИКА

Отже, реконструйована за компонентним аналізом і визначенням логічних предикатів модель самоподібної польової стратифікації ПОЛІТИКИ свідчить, що за динамічного осмислення концепту ПОЛІТИКА американською свідомістю у будь-яких дискурсах буде спостерігатися схожа матриця макродомінів з акціональними реляціями. Остання як нова периферійна польова зона концепту самоподібно накладатиметься на той самий аргументно-рольовий каркас акціонального фрейму каузативної схеми (атрактор), і так до нескінченності у

будь-яких типах дискурсу. Маємо дійти висновку, що еволюція концепту ПОЛІТИКА як системного ментального динамічного утворення-інформації, постійно реорганізованого в свідомості американського соціуму за матричними польовими розгалуженнями, має дійсно синергетичну природу.

Література

Жаботинская С. А. Имя как текст : концептуальная сеть лексического значения (анализ имени эмоции). *Когниция, коммуникация, дискурс*. 2013. № 6. С. 47-76.

Маслова В. А. Когнитивная лингвистика. Минск : TerraСистемс, 2004. 256 с.

Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. Москва : АСТ: Восток – Запад, 2007. 314 с.

Степанов В.В. Синергетична модель концепту ПОЛІТИКА (на матеріалі англійської мови). *Нова філологія*. 2020. №80. Том 2. С. 269-278.

СТОВБУР О. В.

(Запорізький національний університет)

ГЕНЕЗИС РЕЛІГІЙНОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ В АСПЕКТІ СИНЕРГЕТИЧНОГО ПІДХОДУ

За походженням словниковий склад будь-якої є досить неоднорідним, він складається як успадкованої, так і запозиченої лексики. Метою даної наукової розвідки стало дослідження походження християнської лексики англійської та української мов в аспекті синергетичного підходу.

Слід зазначити, що етимологічно процес формування християнської лексики англійської мови, був дещо іншим. Генетично вона, як і українська сакральна лексика, побудована на основі власномовних та іншомовних елементів, однак кількість успадкованих одиниць в ній набагато менше, наприклад: Gospel, the Kingdom of God, Shrovetide etc. [Полетаєва, с. 2].

Наукове видання

Тези доповідей

VII Всеукраїнської науково-практичної конференції

«Синергетика у філологічних дослідженнях»

(Запоріжжя, 21 травня 2021 року)

Відповідальний за випуск: Єнікєєва С. М.

Технічний редактор: Залужна М. В.